

GAZETA TRANSILVANIA

On.
2317 B.iblioteca Universităţii
(2 exempl.)
SIBIU

PROPRIETAR: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Pare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitet de redacție.
Atelieră tipografică „Astra” T. 1102.
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GH. BARÎȚIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 T. 1513
Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societăți lei 600.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 71 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Sâmbătă 18 Septembrie 1943

Anul 106

Credință neclintită

de V. Branisce

Ingrijorarea noastră pentru viitorul neamului este prea intensă, pentru ca să nu încercăm să tragem învățături și concluzii din toate fenomenele ce se precipită vertiginos în jurul nostru.

Vedem popoare, care trăiesc de azi pe mâne ca pe un vulcan în erupție. Ele luptă, suferă și înving sau sunt învinse. Dar, ne mai este dat să vedem și alte exemple.

Sunt popoare care, fără nicio contribuție efectivă în nicio parte, încearcă sistematic să-și tragă jar la oală. În felul acesta ele au obținut, pe diferite căi, câștiguri și realizări nemeritate, în dauna unora și spre nedumerirea altora.

Mulți se întrebă cu indignare cum este posibil ca în actuala conjunctură, când regimuri tari și popoare alese s'au prăbușit, să se mențină acele popoare cu atâta abilitate. Diplomatie înaltă, vor zice unii. Mie, însă, situația lor îmi sugerează o reminiscență literară. Dacă nu mă înșeală memoria, am întâlnit-o în opera lui Brandes. Este vorba despre un individ care se prăbușește dela un etaj superior. În clipa când, în căderea-i vertiginosă, el trece în dreptul unui geam situat mai jos, un privitor îngrijorat îl întrebă cum se simte.

— „Deocamdată perfect” îi răspunde cel ce peste câteva clipe avea să se prăbușească pe caldarâm.

Cam în această situație se găesc prietenii despre care vorbeam.

În viața popoarelor, ca și în viața indivizilor, domnesc legi implacabile. Poți să furi, poți să înșeli, poți să minți. Dar adevărul și dreptatea trebuie să iasă la iveală. Ele nu pot fi ținute sub obroc.

Credința nestrămutată în această dreptate imanentă ne dă tăria sufletească să înfruntăm greutățile ceasului de față. Ea ne face să nu ne lăsăm târâți de aparențe înșelătoare. Ea ne dă siguranța că actuala situație nu poate să dăinuiească și că fiecare ceas ne apropie de clipa izbăvitoare.

Va veni și dimineața aceea. Iar mulți, pușini, câți o vor ajunge, când își vor pleca smeriți genunchii pe brazda proaspăt desrobită, vor desluși în tresărirea pământului binecuvântarea celor căzuți pentru această biruință.

PROFESORUL ION SIMIONESCU

de
Ion Colan

Biciuți de evenimente, cu suflutele împrăștiate de incertitudini, tot mai departe de liniștea necesară zilei active, trecem pe lângă aniversări, cu amurguri în ochi, cu oboseli în gesturi, cu atitudini de abia schițate.

În zilele acestea, când dorul după ceva fără sbucium, fără întrebări, se reactualizează în fiecare dimineață și 'n fiecare apus de soare, un om, unul din aceia cum nu sunt mulți, a numărat șaptezeci de ani.

Preocupați de un internațional plin de senzații zilnice, evenimentul românesc a trecut pe plan secund, strivind în noi toată ciuda că nu ne regăsim în climatul potrivit unei sărbătoriri așa cum ostenele pline de îmbelșugat rod ale omului ne-o pretind.

Este, în viața Profesorului Simionescu, ceva biblic. L-am mai întâlnit parcă în înțelepciunea fără titular a popoarelor; i-am citit scrișul în cartea fără autor a eternului suflet omenesc. S'a ridicat peste oameni, rămânând între ei și iubindu-i.

Iară pentru că viața omului e legată de un anume pământ, el pe acesta l-a îndrăgit, zugrăvind-i frumusețea veșnică în mii de pagini, ca un imn de slavă.

Din masiva personalitate a cărturarului se desprinde, luminoasă, permanentă dragostea de românesc.

Tot ce este efemer în existența omului, a fost dat la o parte. Spre înălțimi omenești n'a năzuit să suie, dar a fost înălțat. După titlurile care macină atâtea ambiții n'a a-lergat, dar i-au venit, ridicându-se prea sus, noroiul uliței nu l-a putut ajunge. Într-o vreme, când atâtea valori românești au fost pătate, când singure s-au coborât în stradă, Profesorul I. Simionescu a rămas curat ca apa râului de munte.

Savant în Universitate, literat în cărțile de drumeție, învățător în contactul cu cei mulți, președintele de azi al Academiei Române reprezintă una din acele mândrii ce se resfrâng asupra nației întregi.

Cei șaptezeci de ani ni l-au păstrat ca pe-o nădejde pe acest patriarh al scrisului românesc.

„Gazeta Transilvaniei” — azi a Transilvaniei mai mult ca oricând — din frământarea unei lupte drepte își face răgazul să trimită septuagenarului Ion Simionescu, omagiul ei.

Și astfel, dăm Cezarului ce este al Cezarului.

Pământul libertăților

de Ion Fozdog

Sunt oameni care simt o nevoie organică să vorbească mult și să acopere adevăratele lor sentimente sau stările reale cu fraze meșteșugite și frumoase.

Repetarea continuă a aceluiași vorbă goale — pe adevăratul lor nume: *minciuni* — îl fac pe cel ce le spune să le creadă el însuși, iar pe cei în fața cărora le tot repetă îi zăpăcește, dar mai ales le îngreunează posibilitatea de a se apăra.

Lumea din afară auzind mereu același cântec frumos sau bârfeală, iar din partea contrară nimic, dă crezare palavragiului și compătimitărea ce o simte la început față de victimă curând se preface în indiferență sau chiar ură față de aceasta.

În acest chip s'au prezentat zeci de ani realități dureroase ca stări de dreptate ideală, iar încătușările și persecuțiile indivizilor ca simple născociri și mijloace de agitație a elementelor iresponsabile.

A fost oarecândva un pământ pe care se trăia în cea mai dulce și frățescă armonie. Pământul s'a împărțit mai multor neamuri care de atunci și până astăzi n'au altă dorință și alt țel al vieții decât refacerea integrității acestui raiu pământesc al lor. Era pământul libertăților: unde vorba, scrisul și fapta nu erau îngădite de nimeni și unde și astăzi dăinuiesc aceleași stări ideale râvnite de toți oamenii cu simț și judecată.

Continuare în pagina 3-a

Memento

(Eroului sit. rez. D.
Morărescu)

În iadul de flăcări și-oșel
Te-a despiciat trăsnet mișel.

Frământat în sânge și lut
Nimeni nu te-a cunoscut.

Ai tăi stau cu lacrimi în salbă
Să vii din negura albă,

Cu semnele vremii în piept,
Intreg sau fără umărul drept.

Nu știe biata Ioană
Că tu ești sfânt din Icoană.

Din vol. în manuscris:
„Umbrele anilor mei”

Sassu Ducșoara

„Cântecul clopotului” la Români

Analiza poemel pe marginea fălmăcirii lui Iorgu G. Toma

de Ion Gherghel

V.

Am ajuns, în foiletonul precedent, — (Vezi „Gazeta Transilvaniei” Nr. 69) — până la schițarea personalității soților: bărbatul, care se aruncă în valurile vieții și femeia, care cârmuește cu înțeleaptă grijă gospodăria casnică.

A sosit, în sfârșit, și momentul turnării clopotului. Traducătorul, preocupat de toate amănunțele tehnice ale acestei operațiuni, dă cititorului român următoarele lămuriri: „Înainte de turnare se scoate nițel aliaj într-o piatră scobită și se lasă să se răcească. Dacă metalul răcit (zgura) arată colți prea mici, atunci mai trebuie de pus cupru, la dintr-o parte, staniu. În dreptul coșului se află o gaură (vrană) în cuptor și înaintea acesteia un scoc, care conduce metalul topit prin o toartă arcată

în spațiul gol dintre formele internă și externă ale construcției”.

Ei! să trecem la turnare,
Zgura s'a ncrustat frumos;
Dar 'nainte de vărsare
Vă rugați eulavios!

Valuri roșii străbat, fumegând, prin toarta în formă de arc, umplând forma. De acest fenomen al țâșnirii aliajului prin toarta anume construită pentru acest scop, poetul leagă considerații interesante privitoare la binefacerile focului când acesta e înfrânat și păzit și, mai ales, cu privire la ravagiile ce le săvârșește acest element primejdios când scapă din cătuș și degenează în incendiu. Sublim este acest tablou al incendiului, zugrăvit de poetul Schiller și cu măiestrie tradus de Iorgu G.

INSTANTANE

Tufănele

Deunăzi văzui în piață întâiul buchet de tufănele. Tufăneaua e cea mai simpatică floare de toamnă. Există în zeci de culori. Parcă natura ține să-și reoglîndească în ea toate nuanțele ce le-a risipit în cursul unei veri.

Văzând buchetul în piață mi-am adus aminte de-o prietenă a mea care a murit cu vreo zece ani înainte, pe vremea celor dintâi tufănele. Era o femeie bună. Iubise un om, se căsătorise cu el și trăiau împreună fericiți de șase sau șapte ani. Copiii nu aveau. Bărbatul, mai tânăr cu ceva, era totodată și copilul acestei femei. În sufletul ei se împletea frumos iubirea expansivă a soției cu gingășii și îngrijorări de mamă. Gura, mâinile, ființa ei întreagă, erau un nesecat izvor de alintări pentru bărbatul, ce răspundea la ele cu mai puțin elan, ca unul ce se știe sigur de dragostea femeii.

Intr-o zi se strecură în viața acestei femei un om străin. Nici ea nu știa cum. Făceau amândoi serviciu în același birou. Când l-a văzut întâia dată ar fi răs să-i fi spus ceva că-l va iubi odată pe omul acela. Și totuși l-a iubit. L-a iubit adânc și pătimaș. Nu-l cunoștea sufletul, nici nu dorea să-l cunoască. Iubea în el inteligența, liniștea, atențiile ce nu le întâlnea în casa ei prea des, iubea ochii lui — cum mi-a mărturisit ea mie — ochii lui de câne credincios. Zi de zi privirile acestor ochi o legară, o înnebuniră. Il vedea înainte-i mereu, chiar și atunci când nu-l era aproape. Povestea cu el în gând, dar nu l-a dat nici mâna să-i sărute. Și acasă? Acasă era cea mai gingașă soție. Mai gingașă ca ori și când.

„Eu nu știu”, — îmi spunea adesea — pe care îl iubesc mai mult. Uneori mi se pare totuși că-l iubesc pe Z. (N. era bărbatul ei.)

Dar într-o zi acesta simți că un altul se făcuse părtaș acelei inimii, pe care dintr'un egoism firesc o dorise numai pentru el. A intentat proces de divorț. Incercarăm toți cunoșcuiți o împăcare, dar n'a fost cu putință. În ziua când s'a pronunțat sentința, prietena mea bău otravă. Pe Z. l-a iubit totuși mai mult.

Cumpărând zilele acestea un buchet din floarea ce-i fusese dragă, m'am dus la ea în cimitir. Pe mormânt, vested, zăcea un alt mănunchiu asemenea celui ce i-l aduceam eu. Tufănelele cumpărate de mine nu fuseseră deci cele dintâi în anul acesta.

Ecat. Pitiș

Concertul violonistului Virgil Pop din seara de 11 Sept. în orașul nostru, a fost, nu un succes, ci un adevărat triumf.

Tânărul artist, cunoscut publicului brașovean încă de anul trecut, parcurge cu pași siguri drumul carierei glorioase ce i-a fost hărăzită.

Copil minune, Virgil Pop a dat primul concert la vârsta de 7 ani, la Cluj, și la 12 ani a cântat la Paris, cu mare succes, concertul de Dvorak. Debut strălucit, care însă de multe ori se soldează, la atâția copii prea înzestrați, cu o penibilă intrare în anonim, la vârste mai mature. Talentul lui Virgil Pop a rezistat la această primă încercare, a înfruntat cu tărie toate greutățile inerente începuturilor oricărei cariere artistice, și se afirmă astăzi din ce în ce mai categoric, cu fiecare nouă apariție în public.

Tehnica viorii nu mai are secrete pentru degetele lui vrăjite și interpretarea conturează tot mai precis o puternică personalitate creatoare. Căci Virgil Pop iese din rândurile interpreților talentați, încadrându-se în nobila falangă a deschizătorilor de drumuri. Cu o intuiție genială, el sparge uneori zăgazurile tradiționale din care pușini îndrăsnesc să iasă, și creează dincolo de ele, cu o mistuitoare pasiune, o lume a lui în care fraza muzicală capătă noi înțelesuri și instrumentul noi posibilități de sonoritate. Drum greu, pe care numai artiștii de mari resurse se pot menține, căci la fiecare răscruce îi pândesc contestațiile și obiecțiile severilor apărători ai tradiției. Virgil Pop e dintre pușinii capabili să înfrunte cu succes rigida lor censură, căci dacă temperamentul și intuiția joacă un mare rol în personalitatea sa, ele nu scapă niciun moment de sub controlul unei

Scene de pe frontul Sevastopol

Ca în fiecare noapte, dar acum mai târziu, e semnalat un *samaliot*. I-auzim răgăitul cunoscut, îndepărtat, pe deasupra liniilor germane. E tot o noapte senină, alburie, iar terenul în jur, privit de sus, de pe înălțime, e uniform.

Artileria și mitralierele antiaeriene trag puțin. Avionul e prea sus și prea departe. Tîrul lor e mai mult un joc. Dar undeva, la flancul stâng, în sectorul german, tragerea devine intensă. Avionul a coborât mult și spre surprinderea generală vedem cum trage cu mitraliera, în jos. Mitraliază în direcția șoselei asfaltate Simferopol—Sevastopol, cu gloanțe luminoase așezate astfel: 3 roșii, 3 verzi și iarăși în același fel.

După 5-6 rafale o ia la sănătoasa

Domul varsă
Greu și rar,
Glas de clopot
Funerar.
Ale lui bătaii adânci, funeste,
Il petrec pe-un om ce nu mai este.

Ah, soția e, cea scumpă,
Ah, e credincioasa mamă,
Cruda moarte o răpește
Soțului, care-o iubește,
Celei de copil micuși,
Ce-i născuse ea, draguși,
Și ia piept de mamă sfânt
Li crescuse cu avânt...

Clopotul e turnat acum. Aliajul din formă trebuie să se răcească înainte de a proceda la spargerea formei și desvelirea „operei de maestru”. Cu această pauză se termină partea I-a a poemei.

Urmează apoi tablourile în care ni se zugrăvește viața socială, preamărindu-se binefacerile ordinii și ale liber-

In jurul portativului

VIRGIL POP

de Ion Corbu

serioase și conștiente educații artistice. E, acesta, un mare merit, căci un temperament ca al său nu e ușor de stăpânit. Il simți clocotind în fiecare vibrație a coardelor, în fiecare inflexiune melodică. Strunit însă cu strășnicie de artist, se înmlădie docil, izbucnind numai în câte un tempo vertiginos, sau într'o frază mai pătimașă, mulțumindu-se în restul timpului să împrumute sunetelor acea căldură emoționantă care stă la baza oricărei interpretări a lui Virgil Pop.

Ciaccona de Bach cu care a început concertul de sâmbătă seara, ne-a apărut astfel, în monumentală-i linie clasică, luminată lăuntric de această căldură care creștea ca un val cu fiecare frază, însuflețind-o.

Concertul de *Carlóvitz*, cântat la noi în primă audiție, a îngăduit mai multă libertate de interpretare și poate fi considerat ca o adevărată creație a lui Virgil Pop. De asemenea, bucățile mai mici care au urmat, de *Cuteanu*, *Albeniz*, *Ries* sau demonicul *Motto perpetuo* de *Novacek*, pe care pușini violoniști se pot încumeta să-l cânte.

În *Ciaccona* de *Vitali* și în prima piesă afară din program acordată entuziasmului auditorilor, *Allegro de Fiocco*, a predominat din nou ținuta plină de stil a muzicii clasice, iar în ultimele două bisări, *Bagatela* de *Scărlătescu* și *Vânătoarea de Cartier* s'a deslănțuit încă odată virtuozitatea amețitoare a acestui neobosit artist.

Publicul, cucerit dela primele măsuri, a salutat cu nesfârșite aplauze fiecare piesă din program, neîndurându-se să părăsească sala. Concertul s'a terminat într'o atmosferă de entuziasm care ne îndreptățește să nădăjduim o cât de grabnică reîntoarcere a lui Virgil Pop printre noi.

de col. Al. Petrescu
și Cpt. A. Marin

apropiindu-se de liniile noastre. S'a ridicat la peste 1000 m. și, cam la 300 m. de noi, lansează o parașută luminoasă.

Parașuta are exact forma unei stele, o stea de mărime neobișnuită, cum nici ostașii cei mai fricoși n'o văd. Lumina-i puternică inundă întregul sector pe care-l descoperă, desgolindu-l de umbrele proteguitoare.

Stea cea coboară încet și lumina e din ce în ce mai puternică.

Acum aviatorul caută locul unde să-și arunce bombele.

Nu întârziem să le auzim: 4. Și nu întârziem să întrebăm și să aflăm rezultatul: ca întotdeauna, nul.

Unele schije rănesc întâmplător câțiva oameni și cai. Niciodată scopul nu e atins. Dacă nu reușește să-l do-

PREDICI ÎN PUSTIU

Nod în papură

Când oamenii în răutatea lor îți descopere greșeli imaginare, îți caută nod în papură, nu te lasă prea mult cuprins de întristare, căci așa a fost și va rămânea firea omenească. Fabula cu mleușelul ce turbură apa lupului se adevărește în nenumărate aspecte ale vieții noastre.

Leonardo de Vinci exclamă: „Numai indiferența și răbdarea te poate apăra de oameni fără să-ți strici echilibrul sufletesc, întocmai cum haina te apără de frig.”

Când în dorința ta de ascensiune, mergi așa de departe că semenii tăi nu te mai pot oprî, nici prin ignorare, nici prin zeflemisire, nici prin micșorarea meritelor tale, nevoind să-ți admîtă calitățile, ci numai că ai avut noroc „porcesc”, începe manopera microscopului, adică de a-ți căuta cu lupa nod în papură.

Distrugerea Pisei mi-a adus aminte de Galileo Galilei care la etatea de 25 de ani, în 1589, fu numit la Universitatea de aci profesor la catedra de matematici, după ce se făcuse celebru prin descoperirea legii pendulei prîvind oscilațiunile candelabrumului atârnat de bolta domului din Pisa. Idelle lui noi, puterea lui de muncă, nu convenceau oamenilor mai mici la suflet și e nevolt să părăsească Pisa, mutându-se la Padua. Aici perfecționează telescopul, arată că celebra cale lactee nu este altceva decât o îngrămădire fantastică de stele, văzu inelul lui Saturn, Sateliții lui Jupiter, petele din soare, fazele planetei Venus și formulă doctrina care revoluționează lumea că pământul se învârte în jurul soarelui, nu cum se credea până atunci, că pământul este centrul lumii.

După cartea sa „Dialogo sopra i due sistemi del mondo” s'a pornit prigoana. E citat la 1632 în fața tribunalului papal și condamnat la închisoare pentru ezere. Oare de ce s'a căutat nod în papură unul om, care doar prin teoria lui dovedea și mai bine măreția lui Dumnezeu, Creatorul acestui Univers infînit, în care bulgărul de pământ este abia o mîngie mică și neînsemnată?

Dar nu se poate fără nod în papură nici în chestiunile mari, nici în cele mici. Trebuie să ne împăcăm cu această nenorocită latură a firii omenești.

Dr. M. Suciu-Sibianu.

boare, cu tot focul ei, artileria antiaeriană îl alungă și-l silește să sboare la mare înălțime, în orice caz atât de sus încât precizia în aruncarea bombelor să fie minimă.

Și așa petrecem seară de seară, cu mici emoții care pe măsură ce timpul trece se șterg aproape cu totul.

Toma. Fragmentar n'ar avea rost să-l cităm. El trebuie prins și gustat în întregime.

Elementele naturii zadarnic ar căuta omul să le înfrunte, când soarta a hotărît să-i trimită pe cap „ceasul rău”. Într'o clipă cel mai bogat om se poate pomeni sărac, lipit pământului. Forța morală să nu-l părăsească și-atunci nu e pierdută nădejdea refacerii din temelii a averii pierdute:

Înapoi
Încă dată
Omul cată
La ruina sa, și-apoi —
Pribeag, dar vesel pleacă 'ndată.
Căci câte focul i-a răpit,
O mângăiere tot mai are:
Iubiții la a lui chemare
Sunt față toți, și-i fericit.

După nașterea și creșterea copiilor, după multiplele frământări ale vieții zilnice, — viață presărată și cu clipe de bucurii, — sosesc apoi, la fiecare casă, marile dureri ale despărțirii:

tății. Munca e ridicată la rang de noblețea a vieții:

Munca-i fala noastră, frate,
Haru-l preț, ce-l câștigăm:
Regele prin demnitate,
Noi prin muncă ne nălfăm.

Roadele muncii însă numai în timpuri bune, în timpuri de pace și unire pot să fie spre binele și folosul obștei. Altfel ajunge să înflorească jafal și specula ca 'n zilele de cumplită urgie ce ne este dat nouă să le trăim acum. De aceea poate niciodată nu s'a înțeles mai profund chemarea poetului:

Blândă pace,
Tu unire,
Ocroliți-mi
Prietenesțe—acest oraș!
Nu mai vie ziua neagră
Când războinicile oarde
Vor vui 'n lăcuta vale,
Când și cerul

Colorat de-amurgul serit
Drăgălaș,
Via lui-va de-al pierzării
Foc, ce-a 'ncepe sat și-oraș!

Cu prilejul sfărâmării formeii îi vine poetului din nou în minte furia oarbă a focului, scăpat de sub supraveghere. De data aceasta transpune fenomenul incendiului pe teren social, considerând că

Ce forțe brute dreg cu ură,
Nici când nu s'a 'ntrupa 'n făptură:
Când singure se liberează
Popoarele, nu prosperează,

fiindcă din astfel de răsturnări de echilibru social nu poate să izvorască dreptatea, echitatea și moralitatea, căci

Cel bun mișelului se 'nchină,
Desfrău-i domn pe-acest pământ.
E crâncen leul în mână,
Și crudul tigrui mai cumplit,
Dar nu-l mai groaznică urgie
Ca omul, dacă e smînit.

La microscop

La cafelea

Ați auzit ce-a pățit amicul nostru Nae? — De când s'a mutat la București, nu mai știu nimic de el. — Păi să vă spun eu, că-i bună. Nae s'a mutat cu Profirița lui într-un apartament la parter și în toiu caldurilor lăsa și el, ca omul, ferestrele deschise noaptea. Într-o dimineață, când se trezește, își vede cămașa atârând pe pervazul ferestrei. — „Cum dracu'o fi ajuns acolo — se întreba Nae, frecându-se la ochi — că doar ascără n'am bătut nimic?“ Când s'a mai desmeticit, ce să vezi? Il călcaseră hoții și-l furaseră până și cuvertura de pe picioarele patului, fără ca ei să simtă ceva. A intrat o spaimă așa de grozavă în amândoi, că n'au mai vrut să doarmă singuri în cameră și Nae și-a adus un nepot, burlac, să doarmă pe un divan la picioarele patului. — Și nepotul a primit? — Ba vezi că nu! Casă, masă, îngrijire mai mult decât părintească din partea coanei Profirița... Prietenii răd și unul întreabă: — Dar nepotul se plătește cumva de atâtea chilipiruri? — Cu mici atenții... de mătase naturală. — Mie-mi pare rău de plecarea lui Nae, zice unul dintre prieteni când se mai potolesc răsesele. Era un tovarăș minunat de vânatoare. Hai să-i scriem să mai vină pe aici să-l luăm cu noi la țepuri. — De geaba, că nu-l lasă Profirița. — Păi ei ar trebui să-i convină să-l mai vadă plecat. — I-ar conveni, dar se teme să nu-i vină în gând lui Nae, după ce l-a făcut pe nepotu-său căne de pază, să-l facă și căne de vânatoare și să-l ia cu el!

Matei Lupu

De pretutindeni

O interesantă traducere

Un caporal german, Kurt Brzoska din Dresda, a făcut recent o interesantă descoperire, pe care a completat-o cu o lucrare din proprie inițiativă. Astfel el a descoperit într'un anticvriat din Bordeaux jurnalele de zi ale vestitului sculptor născut în 1788 la Angers, Pierre Jean David, care prin lucrările sale, între care busturile și medalioanele lui Goethe, Stendhal și Balzac, a devenit renumit. Kurt Brzoska a extras fragmente din aceste jurnale de azi și le-a tradus în limba germană. Printre ele se găsește și o atrăgătoare prezentare a pictorului Gaspar David Friedrîch și a „ptorescului său realism“, a „artei sale de a privi lumea“ sau „arta fillosolică“, după cum se exprîmă David d'Angers.

Și vai, când veșnic-orbul prinde De facla focului ceresc, Ea nu-i lucește, ci aprinde, Și-orășe, țări, se prăpădesc.

A fost oare, cândva, mai actuală această poemă a lui Schiller decât în aceste zile de prăpăd planetar? De sigur că și chemarea finală referitoare la botezarea clopotului va avea acum un ecou insuțit. Concordia va fi numit acest clopot, merit să adune „comuna iubitoare în semnul păcii și al unirii“. Ceea ce odinioară avea referință numai la viața națională a singuraticelor popoare, adăpostite în spații restrânse, astăzi, în perspectiva evenimentelor mondiale ale războiului, primește o semnificație de valabilitate generală. Glasul clopotului ni se pare că este, mai mult ca oricând, o poruncă venită de sus. Căci el a fost creat pentru ca

FATA RUUNT...

de Ion Berciu

Din desfășurarea patetică a epopeii Romei antice, Eneida, țâșnesc cuvinte cu rezonanțe adânci în sufletele oamenilor. Când paharul s'a umplut și omul nu mai poate stăpâni evenimentele, atunci o putere supranaturală, Destinul, Fatum, își spune cuvântul său necruțător. Destinul se năpustește pentru a restabili echilibrul rupt: el, prin puterea lui, restabilește în lume ceea ce omul căutase să schimbe. Trăim momente de năpustire a destinului asupra popoarelor și a oamenilor. Ca putere, care reabilitează dreptatea, lovind nemilos în cei răi și ridicând blând pe cei umili și buni, Destinul reprezintă în lume și în viață o necesitate imperioasă de înaltă moralitate. Cel ticălos nu scapă de pedeapsă. Cel bun și uman va fi răsplătit, oricât de cumplite ar fi durerile și rătăcirile lui.

Clipa socotelilor vine; judecata necruțătoare a lui Dumnezeu dă sentințe și premii. Noi putem privi drept în față Destinul, nu dintr'o mândrie prostescă, ci din cea mai curată conștiință a unei atitudini drepte și a unui martiraj aducător de răscumpărare. Națiunea română, în ce are ea mai curat, mai uman și mai specific — țaranul, sublim în clipe mari și intelectualul de marcă, veșnic credincios marilor credințe naționale și umane — a rămas în furtună pe poziția sa morală. Ea așteaptă în liniște dărză, cu ochii fixați numai la ce-i al ei și numai spre nevoia ei, judecata Destinului, la desăvârșirea căruia trebuie să ia parte, cu hotărîre, așa cum îi poruncesc: trecutul său, morții săi, frații săi și conștiința sa cea mai curată, desbrăcată de vorbe mari și de alte miasme.

„Gazeta Transilvaniei“, acum 97 ani

Părerile despre limba și poporul român

Cine ar fi crezut! Nevinovata petrecere a celor trezeci canțeliști români dela M. Vașarheiu au răsunit și în jurnalele de modă din Peșta. Pestii Divatlap în No. 2. întreabă cu mânie, că cui trebuie limba românească? Răspuns: trebuiește cui a trebuit o mie șapte de ani trecuți; trebuiește la vreo zece milioane de Români, pe care Dumnezeu i-au lăsat tot oameni după chipul și asemănarea sa ca să vorbească acasă, afară, în școală, în biserică limba lor cea plăcută la toți cei neorbiți de patimi, o limbă dulce, sonoră și cultivabilă de minune, și lor le trebuie această limbă pentru toate veacurile viitoare. Iar Etképek tot din Peșta își bate joc și seamănă pe Români cu broștele, care noată numai prin uoroi. Români vor ști desprețui totdeauna măscărituri de acestea, și noi încă nu aflăm cu cale a pierde vorba asupra unui îngâmfiat jurnalist.

Nr. 10. — 31 Ian. 1846. pg. 38.

Tratamentul Ungurilor din Moldova

Cazeta maghiară Religio és Nevelés din Ianuarie a. c. face o frumoasă mulțumită I. Sale Domnului Moldaviei Mihail Grigorie Sturza pentru rara generozitate ce arată către maghiarii ro-

mano-catolici lăcuitori în Moldavia, căci atât în anii trecuți le dede ajutor de bani la zidirea unei biserici în Galați, cât și în Septemvrie a. tr. cu prilejul cununiei Înălțimei Sale a Domnului României Grigorie Dimitrie Bibescu binevoii a dăruit la clădirea bisericii romano-catolice din Focșani trei sute galbeni împărătești. Tot cu acel prilej, spre același scop, dăruit și în. Sa Domnul României o sumă de bani. Părintele episcop rom.-cat. Pavel Șard, cum și parohul de aceeași lege din Focșani Cosma Iuțac nu pot mulțumi din destul pentru acea liberalitate carea adeverează atât iubirea de omenime, cât și spiritul de o frumoasă toleranție creștinească, rușinează totdeauna pe atâți cârtitori, care dela un timp încoace scriu mult negru pe alb, fără a fi adăpați în genuinele raporturi ale catolicilor din Moldavia.

Nr. 15. — 18 Febr. 1846. pg. 58.

Plăcerile nobilimii

Aiud. În acest ținut petrece un proprietar E. Z. cunoscut de tiran mare în tot comitatul. Acela în una din zilele lui Febr. apuca pe un sătean pentru o vină prea mică, îl puse în mijlocul curții, aduse un ciubăr cu vin, îl sili să bea până nu mai putu, apoi chemă pe un puținar ca să-l lege foalele (burta) cu un cerc. Porunci la un haiduc să-l bată dacă nu va mai bea. Haiducul bătea, nenorocitul bău până căzu mort. (Erd. Hir.).

Nr. 17. — 25 Febr. 1846. pg. 65.

Pentru conformitate I. Urcanu

Din lumea largă

Calendar pentru orbii invalizi de războiu

Dragostea cea mare ce o poartă poporul german pentru invalizii săi de războiu a fost din nou dovedită prin ideea și munca unei femei. Aceasta a inventat un calendar cu fol ce se pot rupe întocmai ca și cele întrebulate de noi, numai că el este tipărit special pentru orbii. Astfel ei se pot orienta perfect, calendarul având pe lângă dată, imprimată răsăritul și apusul soarelui, proverbe din politică și istorie corespunzătoare fiecărei zile, date comemorative, etc. La editarea acestor calendare au contribuit bănește Führerul, miniștrii, generalii, autoritățile și marile întreprinderi.

Deasupra vieții de sclăvie, Sub bolta cerului senin, Vecin cu tunetul, să fie, Cu lumea stelelor vecin...

Și oscilând să însojească Viața 'n jocu-i schimbător. Cum sunetul, ce se despica Din clopot, pierde dus de vânt, Așa să 'nveje că nimică Statornic nu-i pe-acest pământ.

Ziare și reviste

Habemus papam

Ziarele aduc vestea că mitropolitul Sergiu a fost ales patriarh al Uniunii Sovietice. Că Sovietele au un patriarh, credem. Dar că Sanctitatea sa e ortodox, asta să o creadă cei care l-au uns.

Pământul libertăților

de I. Bozdog

Continuare din pagina 1-a

Așa încearcă să convingă pe toată lumea miile de vagoane de volante și cărți ce se răspândesc în toate graiurile pe toată scoarța răbdătorului pământ și prin vorbele mieroase ale speakerilor dela microfoane.

Urmăresc de câteva săptămâni „scrisorile confidentiale“ ale celor mai de seamă factori în conducerea neamurilor din acest pământ al libertăților și, fiindcă ele ne dau cheia adevăratei situații, îmi voi permite să împărtășesc câte ceva din acest „cifru“ și cititorilor noștri.

Grija principală a acestora a fost ca nu cumva neamurile străine ce trăiesc pe acel pământ, să se apropie unele de altele. Orice înțelegere între ele ar slăbi unitatea de conducere a statului.

De aceea se cere raport lunar pretorilor și notarilor despre orice mișcare s'ar observa pe teritoriul lor în sânul diferitelor naționalități, dacă se 'ntâlnesc de ex.: Români de aici cu cei de peste munte; dacă au legături de rude, ori comerț; dacă poartă corespondență și fac schimb de cărți; dacă sunt vizitați de vreun reprezentant al vreunei societăți culturale; dacă fruntașii lor trec hotarul; dacă primesc ceva ajutoare în bani pentru școală și biserică etc. Rapoartele lunare ori chiar și mai dese — după cum era cazul — erau apoi rodul amănunțit al unei plase țesută din fire extrem de fine și bine mascate în care erau prinși toți cei ce vor fi putut scăpa măcar o vorbă de îmbărbătare spre cei năcăjiți.

Erau urmărite cu mare discreție toate persoanele ce treceau frontiera și se opreau într'o localitate și notate toate persoanele cu care stăteau de vorbă.

La caz de nevoie li se anula imediat pașaportul și erau poțtite „politicos“ să-și facă întoarsă calea, cum s'a întâmplat cu șefii Slovaci, Sârbi și Croați care voiau să treacă odinioară spre București.

Perchezițiile domiciliare după calendare „Socec“ sau de ale „Ligii Culturale“ se făceau și în cele mai umile colibi, căci „chipurile martirilor ce au luptat ca memorandiștii sunt mijloace de a periclita unitatea statului“.

Erau ținuți de scurt apoi „Sașii verzi“ care aveau legături intime cu fruntașii valahi și care atentau la dismembrarea statului milenar.

Aceste lucruri, ca și acoperirea cu grijă a actelor de abuz și imoralitate ale funcționarilor de stat, ce erau mușamalizate, „în tempo grăbit, pentru prestigiul statului“, se petreceau și se mai petrec și astăzi pe pământul libertăților.

Numai Asociațiunea transilvană „Astra“ ne ajută; se gârdește cineva la așa?

Imprumutul Reîntregirii

Se aduce la cunoștința tuturor contribuabililor ca până la 25 Septembrie 1943 să se prezinte la Circ. de Constatăre respective, pentru a dovedi cu borderourile de proprietate sau chitanțe provizorii sumele subscrise și achitate la Imprumutul Reîntregirii.

Cei ce nu vor justifica sumele achitate la Imprumut, pe lângă impunerea ce li se va face din oficiu, separat vor fi sancționați cu îndoitul impozitului drept amendă.

Contribuabilii domiciliiați în Cetate și Schei se vor prezenta la camera Nr. 57, la D-1 controlor I. Butnariu, cei din Brașovul-Vechiu și Blumăna la camera Nr. 17, la D-1 controlor O. Ilieșu.

Sunt scutiți de această justificare:

1. Cei care în anul 1941/1942 au avut venituri numai în propr. agricole.

2. Cei care în anul 1941/1942, au fost impuși la un venit brut total din toate clădirile subț lei 48.000.

3. Profesiștii liberi impuși pe anul 1941/1942, la venituri brute subț lei 48.000.

4. Meseriașii impuși pe 1941/1942, la venituri brute subț lei 48.000 lei.

5. Salariații particulari care în luna Octombrie 1941 și 10. Martie 1942, aveau un salariu brut lunar subț lei 8.000.

6. Pensionarii cu pensia lunară subț lei 25.000.

7. Nu se vor prezenta cei ce au depus în termenul dela 15 Noembrie 1942 până la 8 Ianuarie 1943 declarațiile respective pentru impozitul excepțional.

Comercianții și industriași, atât persoane fizice, cât și juridice, toți sunt obligați la justificarea de mai sus.

După data de 25 Septembrie 1943, celor ce nu au făcut justificarea cerută mai sus, li se vor încheia acte de contravenție.

LUMEA
Burgă

O nouă și minunată plantă

Institutul german pentru cultivarea legumelor al așezământului de cercetări agricole a făcut recent cunoscut realizarea unui nou succes în domeniul său, o nouă fructă, căreia i s'a pus numele de „fructa-ardelu”. Aceasta seamănă la vedere cu atât de cunoscuta noastră legumă, ardelul. Ea se consumă crudă și aduce la gust cu roșiile și piersticile, având însă carnea mai plină și mai zemoasă decât ardelul obișnuit. Coloarea sa este de un roșu luminos, nu are însă nimic cu lățeala tipică a ardelilor.

Pe baza analizelor ce s'au făcut s'a stabilit că fructa-ardelu poate fi considerată ca făcând parte dintre cele mai sănătoase fructe, căci întrebându-l doar numai 22 grame, omul își poate acoperi cantitatea necesară zilnic de vitamina G. în timp ce pentru a realiza același lucru sunt necesare 583 grame de roșii.

Semănatul acestei plante, a cărei cultivare este condiționată de un bun pământ vegetal, se face în Decembrie, iar creșterea se face în sere acoperite, urmând ca în Aprilie să se facă recolta. Cultura este posibilă și în aer liber, atunci însă fructa-ardelu se supune aceluiași perioade de creștere ca și roșiile.

Lumină vorbitoare

Armata germană se folosește de cele mai moderne mijloace tehnice. Unul dintre aparatele ultra-moderne ale armatei germane este „aparatul luminii vorbitoare”. Grenadierul pronunță textul ordinului sau știrii adusă de curier, într'un microfon, iar aparatul de emisie transformă cuvintele în raze luminoase, care la distanță se transformă în aparatul de recepție din nou în sunete. Prin acest aparat extraordinar se asigură în momentele decisive ale luptei rapiditatea necesară a transmisiei ordinilor. Știrile transmise nu pot fi auzite de inamic.

Ce poate învăța „Brașovul Academic” dela Craioveni

de prof. univ. I. Ol. Stefanovici-Svensk

Subt titlul: „Se cere înființarea unor școli de grad superior în Oltenia”, „Universul” din 15 August c. ne dă o scurtă dar clară privire în lupta de mai bine de 200 ani (între alții D-1 Prof. Fortunescu a spus textual: *Chiar în anul 1719, sub ocupație austriacă, s'a cerut înființarea unor școli de învățatură latinească (universitară) la Craiova*) — pentru ca „să se dea Olteniei (Craiovei) facultățile indispensabile vredniciei locuitorilor ei”.

Acestea s'au spus la o mare adunare la care au luat parte reprezentanții culturii vâlcene, în frunte cu însuși Mitropolitul Nifon.

S'au spus și cuvinte pe care la timpul său eu însumi le-am roștit și apoi scris în eseu meu „Brașovul — Cetate Academică”, în cursul unei lupte contra superinflației universitare a Bucureștilor, Clujului și Iașului. Dar mai ales a Bucureștilor, prea-umflare academică ce a făcut atâta rău întregei României:

„Prin această măsură s'ar descongiona marile centre și părinții ar putea să-și îndrumeze mai cu ușurință copiii la învățaturile înalte. În general trebuie să se creeze cetăți universitare în provinciile unde climatul este mai prielnic pentru învățatură”.

D-1 Prof. Dr. Crețu, în numele Vâlcenilor, arată că „îmbărășează fapta profesorilor Craioveni care cer înșestrarea Olteniei cu institute de înaltă cultură agricolă, comercială (deci o „Academie de Comerț”), medicală și teologică”.

Lupta Oltenilor pentru ridicarea Cetății Banilor la rangul de Cetate Universitară, e o luptă nobilă în care

ei stăruiesc cu aspra dârzenie oltenească de peste două secole, adică de nu mai puțin de 226 de ani!

Eu am luptat cu mult înainte de începutul crâncenului războiu prin care trecem pentru descongionarea marilor centre.

Tot atunci cerusem ca *Academia de Comerț* din Cluj să fie strămutată la Brașov, orașul atât de comercial și industrial a cărui vâdită și progresivă înstrăinare însemnează — să ne dăm bine seamă, căci nu vă temeți, străinii își dau f. bine seama! — înstrăinarea întregei „Țări a Bârsei”.

Lupta Craiovenilor pentru academizarea Cetății lor (repet: ei cer nu mai puțin de 4 facultăți universitare, printre care și o „Academie Comercială”) e o frumoasă și eroică pildă pentru locuitorii de azi ai Cetății lui Coresi și Andrei Mureșlanu.

Brașovul este de fapt astăzi prin „Academia de Comerț” o cetate universitară. Fie ca el să-și înțeleagă menirea de a lupta din toate puterile ca, Brașovul Academic să crească și înflorească și prin înființarea — o culme aduce totdeauna după sine alte înălțimi! — unui teatru românesc permanent și prin dezvoltarea Conservatorului local, care va culmina într'o orchestră filarmonică românească.

Începutul acestei urcări e ridicarea la grad de cetate universitară a Brașovului, prin „Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale.”

E o făgăduitoare temelie pe care și în jurul căreia — avem datoria să clădim, mai sus — mai departe.

(Brașovul Academic 15 Sept. 1943)

Serbarea zilei de 6 Septembrie la Moeciul de Jos - Cheia

de Săssu Ducșoara

În inaugurarea șoselei îndiguite Moeciul de Jos-Cheia-Moeciul de Sus, distrusă acum doi ani de o mare revărsare de apă, s'a făcut în cadrul serbării zilei de 6 Septembrie, într'o atmosferă frățească, așa cum îi stă bine unui sat brănean.

Au venit Brănenii din toate satele Branului de sus, împreună cu învățătorii, preoții și autoritățile comunale.

La intrarea strămei trecătorii a Cheiei, în fața stâncilor înalte ca niște turle de biserică, a sosit din partea prefecturii județului Brașov, d-1 Dr. Octavian Pop, dir. prefecturii, fiind însoțit de Sf. Sa Păr. protopopul I. Budu din parohia Moeciul de Jos și lăncu Berbece, inv. dir. pensionat și au fost primiți de autoritățile comunale ale satelor Branului de Sus, în frunte cu d-1 notar D-tru Vișa, refugiat.

La orele 11 a.m. Sf. Sa părintele Onofriu din Moeciul de Sus și părintele I. Sumedrea din Cheia, au oficiat un Te-Deum.

A vorbit din partea localnicilor părintele Onofriu arătând scopul acestei sărbători, apoi d-1 Dr. Octavian Pop, care cu date precise și în fraze alese a arătat realizările pe teren

cultural și economic datorite conducerii actuale a țării.

D-1 Dr. Octavian Pop trecând la socotirea celor înfăptuite în jud. Brașov, a spus: În 1941-1942 totalul realizărilor în județ a fost de lei: 28.588.946, din care revine Moeciul de Jos suma de lei 495.775; Bran-Poarta 54.000 lei; Tohanul Vechiu 120.075 lei. În anul 1942-1943 valoarea realizărilor a fost de: 86.323.007 lei. Prestație: 22.323.217 lei. Muncă de foloș obștească: 5.030.270 lei. Moeciul de Jos i s'a dat suma de lei 353.800. Bran-Poarta 437.266 lei. Șimon 143.000 lei. Moeciul de Sus 127.200 lei. Tohanul Vechiu 557.615 lei.

În anul 1943-1944, trim. I. s'au executat lucrări în valoare de 47.068.400 lei prestație și M.F.O. iar în județ s'au făcut lucrări în valoare de 3.550.000 lei. Din aceasta revine: Comunei Bran lei 419.000; Moeciului de Jos 220.400 lei; Moeciului de Sus 95.100 lei; Șimon 203.000 lei.

Serbarea s'a sfârșit în jurul unei mese comune.

Totul a decurs în bună înțelegere, înfrățindu-se mic cu mare la gândul idealului național care-și așteaptă înfăptuirea.

Cinefile

Cunoscutul roman al lui John Knittel „Via mala”, care a avut un

Amânarea stagiului militar pentru studii

COMUNICAT Nr. 265

În conformitate cu ordinul M. St. Major Nr. 168.600/1943, au dreptul la amânare de studii pe anul 1943-1944, următoarele categorii de tineri:

1. Tinerii dela diferite facultăți și școli superioare din țară și străinătate, care au la bază bacalaureatul, nu au împlinit vârsta de 27 ani și se găsesc în anul 3 sau 4 de studii și au luat toate examenele anilor precedenți în sesiuni ordinare. (Iunie-Septembrie).

2. Elevilor din clasa 8 a liceu și școlilor similare din țară care nu repetă această clasă și nici nu au fost repețenți în clasa 7-a (afară de caz de boală).

3. Elevilor de 18 și 19 ani din țară care nu au terminat liceul sau învățământul secundar respectiv, cu condițiunea de a nu fi întrerupt școlarițtea timp de 2 ani și să nu fi fost repețenți în anul imediat precedent.

4. Tinerii de 18 și 19 ani la bază cu bacalaureatul și care se găsesc în anul 2, 3 sau 4 la una din facultățile sau școlile superioare, care nu au secție de pregătire premilitară, precum și tinerilor de 18 și 19 ani, la bază cu bacalaureatul și aflați la studii în străinătate la facultăți sau școli superioare anul 2, 3 sau 4.

5. Tinerii aflați la studii în străinătate dela școlile politehnice, la academii de mine din Freiberg și Leoben Germania, precum și celor dela Colegiul Pioromenia Italia, care nu au depășit vârsta de 27 ani și care vor rămâne acolo până la terminarea școlii dacă vor trece examenele anului respectiv în sesiuni ordinare și dacă vor obține avizul atașatului militar.

II. Tinerii de mai sus care cer amânare de studii în țară sau străinătate vor depune la Cercul Teritorial Brașov:

— Cerere de amânare de studii însoțită de:

— Certificat de activitatea școlară pe anul 1942/43.

— Recipisa de plata taxei militare.

— În certificatul de activitate școlară se vor arăta că și-au luat toate examenele anilor precedenți numai în sesiuni ordinare, iar pentru elevi că nu au întrerupt școlarițtea timp de 2 ani și nu au fost repețenți în clasa imediat precedentă.

Tinerii aflați la studii în străinătate nu vor obține amânare, dacă nu au avizul favorabil al atașatului militar respectiv trecut pe certificatul de activitate școlară.

Tinerii de 18 și 19 ani nu vor achita taxele militare până la noi ordine.

Au dreptul la amânare pentru studii și tinerii din contingentul 1945 în ultimul an de studii (clasa 8-a Liceu sau similare.)

Comand. Cerc. Teritorial Brașov,
Lt. Col. St. Pantelimonescu

Șeful Bir. I. Recrut., Urm. și Pensii
Căpit. Călușer Teodor

Abonații

sunt rugați să ne încunoștințeze ori de câte ori nu primesc ziarul regulat. Dela tipografe expediția se face normal dar, se vede treaba, pricina neprimirii la timp sau de loc, în altă parte trebuie căutăta.

Și o vom căuta.

deosebit succes și în România, este subiectul unui nou film al casei UFA, a cărui înregistrare a început de curând.

De asemenea la UFA se mai lucrează tot acum și la filmul „Trăumelei”, al cărui punct de plecare a fost vestita compoziție a lui Schumann ce poartă același nume. Rolurile principale sunt deținute de Hilde Krahl și Mathias Wiemann.

Nu vă depărtați de popor!

— „Noi cu literatura și cultura de astăzi nu mai stăm în mijlocul istoriei noastre. Nu stăm nici în mijlocul tradițiilor noastre.

Nu stăm mai ales în mijlocul poporului nostru. Am rupt firul tradiției, ne batem joc de credința strămoșilor, luăm în deșert așezămintele țării, râdem în pumni chiar și de aspirațiunile naționale.

În literatură, în altarul vieții noastre sufletești, importăm idei bolnave și cu totul străine spiritului nostru românesc.

Înapoi la istoria românească, înapoi în mijlocul poporului!”

Gh. Coșbuc.

Apa trece, pietrele rămân...

„Noi suntem aici de când e lumea... Suntem unde am fost și vom fi în veci unde suntem. Căci rupți sunt ca din tare stâncă — Români, orișunde cresc!” Și aici, unde-am trăit noi, vor crește și vor trăi negreșit și urmașii noștri. Aici, pe pământul până la Nistru, și până la Dunăre și Mare am fost totdeauna neclintiți.

Acesta e leagănul neamului românesc: casa lui de ieri, de astăzi și de totdeauna; întinsul și cuprinsul lui. Căci n'am venit de nicăieri și n'am luat pământul nimănui; deci ce-l al nostru, al nostru trebuie să fie pe vecie și nimic din el, al altora”.

Octavian Goga.

Cu gândul la școala satului

de Gh. Tulbure

A trecut și ziua Crucii. Porțile școlii se vor deschide din nou pentru copiii satului, care așteaptă lumina cărții. La noi, școala a fost, din vechime, un fel de copil al bisericii. Dascălul satului de ieri era și cântăreț de strană și conducător al corului, colaborator la toate slujbele preotului. Creșterea poporului s'a făcut la umbra bisericii. Sufletul neamului s'a păstrat, în chipul acesta, curat și sănătos, neatins de miasme străine. Cu gândul la trecut, o adunare bisericască dintr'un oraș ardelean a socotit că ar fi momentul să se revină la vechile școli sătești susținute și controlate de biserică.

Pe alocuri s'ar fi făcut adică trista constatare, că creșterea tinerimii se resimte de lipsuri, mai ales în literatura ei religioasă și morală. Nu ne îndoim de adevărul acestor experiențe. Le-am făcut și noi personal pe ici pe colea. Cazurile nu erau grave. Iată de ce nu putem împărtăși părerea că vinovat de această scădere a educației ar fi caracterul

școlii, adică faptul, că ea este școală de stat și nu școală confesională. Să examinăm chestiunea pe toate fețele. Atâta timp cât orele de catehizare ocupă suficient loc în programa și orarul școlii de azi, și cât dascălii și copiii sunt obligați să meargă la biserică, iar preotul are dreptul să catehizeze, nu tablita de pe fațada școlii poate să împiedice transformarea copiilor în buni creștini și oameni cu frica lui Dumnezeu. Atâta timp cât școlile satelor au dat bune rezultate pe terenul culturii poporului a ne reîntoarce la vechea școală confesională, doar de dragul unui titlu, ar însemna să ne a-

măgim cu aparențe. În general, dascălii satelor și-au îndeplinit datoria totdeauna cu suflet. Dacă totuși se mai ivește ici-colo câteun zăpăcit, căruia nu-i place fumul de tămâie și ține să afișeze veleități ultraliberale, aceste sunt cazuri izolate. Și nu sunt exhibiții de ateism sau de necredință, ci sunt acte de desmăț spiritual, fără ecou în viața școlii și a satului. Astfel de rătăcirii se pot remedia drastic și prompt. Tot ce lipsește este ochiul sever al cărmuitorilor și o strânsă colaborare între biserică și școală. Păcătosul, care o ia razna, își neglijează catehizarea și nu-și conduce duminica copiii la biserică, să fie sancționat până ce se trezește la realitate.

În sfârșit chemarea școlii sătești trebuie privită prin prisma nevoilor vieții rurale. Ea nu trebuie să fabrice simpli candidați pentru liceu, ci gospodari cumiți, agricultori luminați și harnici cetățeni ai țării. În ultima expresie, școala nu este a statului, ci a satului.

Mureș..

Mureș, Mureș, apă domoală,
Cu sufletu 'n răscoală,
Te privesc de pe nisipul malului
Și parcă simt și văd cum crește,
Cum răzbate ca 'n povești
In revărsări și lupte românești:
Sufletul de flăcări al Ardealului.

Aron Cotruș

In fața crucii

de preot Valer Nicola

Priveliștea pe care ne-o oferă omenirea este înspăimântătoare. Impasul istoric la care a ajuns, poate fi justificat prin cauze de ordin economic sau politic. Dar cauza principală a nesigurății, care stăpânește lumea, se găsește în faptul, că omenirea s'a îndepărtat de crucea lui Hristos.

Vechea societate romană, decăzută prin patimi, a fost reînnoită în principii și moravuri prin cruce. De atunci, ori de câte ori și-a ridicat capul spiritul destructiv al timpului, în fața sa el găsea crucea.

Isus Hristos a venit într'o lume plină de rele și nemulțumiri, dar n'a agitat milioanele de sclavi ai vremii Sale, n'a ațâțat nemulțumirea prostimii spre a se impune pe Sine. El a învățat omenirea să muncească în tăcere și să trăiască în modestie. Apoi ca toți să-L vadă și să-L audă, urcă amvonul Golgotei și, atârnat între cer și pământ, vestește lumii că prin iubirea aproapelui va dobândi omul izbăvire.

Răscumpărarea omenirii a început dela lemnul crucii și la poala ei s'au înfrățit bogății și săracii, dreptii și păcătoșii.

Crucea este punctul culminant al tragediei omenirii, dar și punctul de plecare al mântuirii noastre. De aceea omenirea trebuie să cinstească crucea.

Dar cum o cinstește? Intocmai ca gloatele înnebunite de pe

Continuare în pagina 6-a

ȘTIE ȘI CIUCIULETE

de Sassu-Ducșoara

Cei patruzeci și doi de învățăcei erau așa cum i-a lăsat Dumnezeu. Unii scăpărau de inteligență și te minunau cu întrebările lor neașteptate, alții se descurcau cum puteau din năvala de impresii, care asaltează simțurile lor prea puțin încercate. Iar alții erau, nu buștean, cum se obișnuiește să se spună, ci clisă, cleiu...

Oricum ar fi fost însă, când era vorbă de istorioare și de basme, toți erau numai ochi și urechi, afară de Ciuciulete pe care nu-l interesa nimic. Sta Ciuciulete în banca din fund,

nemișcat și absent ca un bust de piatră pe țărnuțul mării. Marea se involburează, oglindește în unde cerul, dar bustul-Ciuciulete stă împietrit în absență. Nu-l interesează nimic. Nici Ivan Turbincă, nici Harap Alb, nici Till-Buhoglindă, nici matematica, nimic, nimic. Numai programul de educație fizică, și acesta numai în partea numită „jocuri”. Aici Ciuciulete e în lumea lui, dar nu totdeauna. Numai atunci când se joacă „de-a mănarea oilor în strungă”. Atunci Ciuciulete-și svârle cu degetul cel mare căciula pe ceafă și, cu ochii aprinși de

doă lumini tainice, strigă puternic și trăgănat:

— Uăhă! Uăhăhă! Brrr! Țigancă!...

Cu toate acestea, Ciuciulete l-a uimit pe toți într'o zi cu răspunsul. Asta s'a întâmplat în ora de matematică, atunci când directorul școlii, intrigat de curioasa fișă a lui Ciuciulete, căruia îi era și naș, a intrat în clasă, hotărât să-i arăte tânărului său coleg, că metoda singură nu e suficientă, ci mai trebuie și o leacă de suflet. Bine înțeles, Ciuciulete a rămas la fel de pasiv și în fața valului de căldură sufletească ce-l revărsa spre el părintele didactic al școlii. Sta nemișcat în fața tablei negre și mare, mare, cât noaptea din bicisnica sa ma-

terie cenușie. Cum o fi ajuns el în clasa a treia, a rămas totdeauna o enigmă fără deslegare pentru tânărul învățător. Totuși directorul nu se lăsa:

— Măi Ciuciulete, uite băiatule ici! Vezi?

— Ha?

— Numără tu, cu degetul tău, câte bile sunt într'un rând:

Ciuciulete numără cu degetul aspru și butucănos:

— Unu... doi... trei, patru, cinci...

— Bravo! Și trimise o privire triumfătoare învățătorului, care parcă zicea: Ai văzut domnule?

— Ia spune-ne nouă acum: câte bile sunt într'un rând?

— Trei...

— Cum trei? N'ai numărat cinci?

— Cinci...

— Numără acum câte rânduri sunt.

— Unu... doi... trei... patru, cinci, șase.

— Câte erau într'un rând?

— Trei...

— Nu-i așa! Fii atent! Câte rânduri sunt?

— Cinci...

Fruntea directorului e presărată cu boabe mici de sudoare.

— Treci la loc Ciuciulete!

Vă spun acum o problemă ușoară: Un copil a avut patruzeci de mere. La școală el a împărțit treizeci din ele, câte două la un copil, și restul le-a

Continuare în pagina 6-a

In fața crucii

de preot **Valer Nicola**

Continuare din pagina 5-a

muntele Golgota, care strigau: „De ești fiul lui Dumnezeu, poartă-te de pe cruce și vom crede!“ Unii trec batjocorind prin fața crucii în care nu văd decât o provocare la împotrivire. Resping cu nerușinare adevărul, răstignind din nou înțelepciunea dumnezeiască și negând, că cel răstignit este adevărul și vieța. Și azi se aude grozava batjocură: „De este un Dumnezeu să ni se arate, să facă minuni și vom crede și noi!“ Iar creștinul zilelor noastre trece pe lângă troiță fără să-și ridice pălăria și să-și facă semnul crucii.

Azi mai mult ca oricând crucea este pusă înaintea oamenilor „spre căderea și sculara multora“. Iar istoria înregistrează marea contradicție între concepții. De o parte cuvântul de ordine al lui Hristos, de altă parte disordinea dărâmatoare de altare.

În mijlocul unei lumi învrăjbite, trebuie să ridicăm din nou în suflete crucea lui Hristos, care este scut împotriva primejdiilor, nădejde, întărire și pace.

AVIZ

Cărțile, revistele, manuscrisele de articole și scrisorile destinate „Foi pentru minte, inimă și literatură“ se vor trimite la adresa d-lui **Gh. Tulbure, Brașov, str. Dorobanți 13.**

Comoară de aur într-o casă cu fantome

Zilele acestea s'a dărâmat la Madrid o veche casă care era numită „Casa fantomelor“. Nimeni nu voia să cumpere casa blestemată. În sfârșit s'a găsit un cumpărător pentru ea, care n'a regretat decizia sa. Căci dărâmându-se casa, pentru a se construi una nouă, s'a dat în zidurile pivnițelor de o casetă care conținea peste 33 kg. aur.

Continuare din pag. 5-a

păstrat pentru sine. Câți copii au primit mere și câte i-au mai rămas? Pe când toți socoteau cu frunțile încrețite, Ciuciulete sare ca ars cu mâna ridicată deasupra tuturor. Directorul scânteiază.

— Știe și Ciuciulete? Spune dragă!

— Domnule, a sunat clopoțelul. Să ne dai drumul afară... să ne jucăm de-a...

Toată clasa a izbucnit în hohote care abia au putut fi potolite. Directorul pierduse parțida. Ciuciulete-l făcuse marș...

Eroi + noștri

Un erou decorat cu „Mihai Viteazul“

Bolându I. Iosif, sublocot. de rez., învățător în com. Crizbav-Brașov, s'a născut în com. Țânțari-Brașov în anul 1913 Martie 20.

Fără avere. Căsătorit, fără copii. Părinții: Iosif și Paraschiva Bolându domiciliți în com. Țânțari.

Soția: Maria Bolându, inv. Crizbav.

A plecat în războiu la 22 Iulie 1941.

A fost concentrat dela 16 Martie 1939.

A făcut parte dintr'un Bat. de V. M. din Brașov.

A participat la luptele dela Bug, Marea de Azov și Crimeea.

A murit la 20 Decembrie 1941, la cucerirea Dealului Cappeliei, lângă Sevastopol.

Este înmormântat în satul Karlowka în cimitirul eroilor, din fața școlii primare.

Faptele sale de arme se pot vedea din scrisoarea d-lui Maior V. V. Scârnecki adresată soției eroului.

*
22 Ianuarie 1942

Mult Stimată Doamnă,

Cu nemărginită durere, rândurile mele trebuie să vă aducă o veste tristă. Am ezitat mult până când m'am hotărât să vi le scriu, dar funcția mea mă obligă să vă fac cunoscut un crud adevăr:

Bunul Domniei-Voastre soț, dragul nostru camarad a căzut luptând cu eroism fără seamăn în luptele aprige din ziua de 20 Dec. 1941, către orele 16.

S'a prăbușit la câțiva pași de mine și ultimele lui cuvinte au fost: „Înainte, băteți!“ A fost lovit de un glonț aruncat mișelește din spate. Cucerisem înălțimea, după o luptă înverșunată și dărză — corp la corp — și curățam gropile de șopârlele cele mai ascunse.

A căzut în fruntea plutonului său drag, cu fața la inamic, cu fruntea sus, luptând cu ardoare, pentru Sfânta Cruce, pentru scumpa patrie.

În câteva minute s'a săvârșit și a trecut fără prihană în lumea cu vieță veșnică, în lumea dreptilor.

Era distins pentru faptele sale de arme — de un eroism cu adevărat legendar — cu ordinele: „Steaua României“ și „Coroana României“ ambele cu Spade și panglica de Virtute Militară și a fost propus pentru Crucea de fier germană, iar acum în urmă l-am propus post mortem pentru cea mai înaltă distincțiune ostășească: ordinul Mihai Viteazul cl. III.

A fost înhumat cu tot ritualul creștinesc în satul Karlowka (aproape de Cetatea Sevastopol) în ziua de 21 Dec. 1941. Se odihnește acum într'un loc bine ales și cu îngrijire amenajată, în linie cu alți camarazi pe care i-a iubit așa de mult în vieță și care îi vor fi tovarăși buni și dincolo de mormânt.

Deplângem pierderea aceluia care a fost bunul și iubitul nostru camarad și vă rugăm să ne îngăduți să fim alături de Domnia-Voastră la marea durere ce încercați.

Maior V. V. Scârnecki

*
În ziarul „Universul“ Nr. 354 din 24 Dec. 1942 a apărut următorul decret.

Ofițeri decorați cu ordinul Mihai Viteazul. Prin Înaltul Decret nr. 3035/942, s'a conferit ordinul militar Mihai Viteazul ofițerilor superiori și inferiori după cum urmează:

Ordinul Militar „Mihai Viteazul“ cl. III-a „Post Mortem“:

Sublocotenentului de rezervă Bolându I. Iosif, pentru curajul deosebit și spiritul de jertfă de care a dat dovadă în luptele din 19-20 Decembrie 1941, pentru ocuparea satului Karlowka, precum și înălțimile cu cotele 80 și 76 imediat Nord Tschorgani. Mereu în fruntea plutonului său a reușit să sfărme rezistența înverșunată a inamicului de pe aceste înălțimi, distrugând personal o cazemată și 2 adăposturi acoperite.

Grăbiții...

de Ion Opris

Să fie oare adevărat că războiul a intrat în faza lui finală numai pentru simplul motiv că prea mult se vorbește de pace? Nu sunt nici strateg și nici profet ca să pot anticipa cu certitudine de a nu fi desmănat de evenimentele care se succed cu mare iuțea.

Știu însă un lucru, că războiul actual a creat multora posibilități de câștig nebănuite și nici măcar visate vreodată. Și mai știu că aproape toți acești indivizi pe care gurile rele îi numesc „profitorii“ sau „îmbogățiții“ de războiu, au folosit la maximum împrejurările de acum păgubind atât statul, ceea ce e mai mult decât crimă ordinară, cât și întreaga colectivitate.

Problema îmbogățitorilor de războiu, a revizuirii averilor acumulate de aceștia, așa cum știm cu toții, se va pune în discuție cândva. Acum nu ne interesează această chestiune.

Constat însă ceva nou la indivizii respectivi. Sunt foarte grăbiți. Și culmea ironiei, îi preocupă de aproape interesul colectivității, îmbunătățirea stării populației dela noi pe care vor cu prețul sacrificiului lor să o ajute.

Cum? Foarte simplu. Să-i creeze industrii, fabrici, al căror unic scop să fie producerea de bunuri de întâia necesitate (înțelegeți dumnea-

voastră, să fie ceva ce merge și în timp de pace) pe care să le pună la îndemâna consumatorilor pe prețuri „avantajoase“, susțin ei.

Teribilă dragoste spontană și frumos, ce-i drept, interesul purtat colectivității de acești grăbiți indivizi.

Numai că realitatea e alta. Oamenii aceștia urmăresc cu totul alte scopuri, care nu au nimic comun cu binele obștesc. Iar graba manifestată, în secret, are alt înțeles.

Dau aici un extraordinar exemplu care caracterizează cum nu se poate mai bine mărirea, volumul, sau dacă vreți capacitatea „afacerismului“ înregistrat în cele mai grele zile pe care le-a trăit poporul nostru.

Mi a fost arătat trecând pe stradă, liber, de curând, un individ care nu inspira nicio încredere, dar care a deținut vreme îndelungată o funcție oarecare în administrația publică.

Până aici nimic deosebit. Acest individ însă, dela o vreme încoace, pare foarte grăbit. L-a prins peste noapte dragostea de neamul lui și iute și de grabă vrea să-l ferească.

Omul nostru nu a fost în războiu și nu a primit nicio decorație, deci n'a avut posibilitatea să binemerite dela națiune. Și ca să nu piardă ocazia, se grăbește.

În acest scop a intrat în legături strânse cu câțiva evrei, cărora le-a cerut, nici mai mult nici mai puțin, să caute să „inventeze“ ceva, ceva până acum necunoscut, o industrie, o fabrică, în sfârșit orice, numai să fie și puțin, puțin de tot, rentabilă investiția.

— Bine, bre, i-au răspuns interlocutorii, dar așa ceva costă mult.

— Nicio grijă. Toate cheltuielile eu le suport.

Să mai continuu?

Am căutat ca, prin acest caz, să arăt că mintea noastră nu poate concepe extraordinarele (ca să nu spun ordinarele) afaceri pe care le-au făcut toți profitorii acestui războiu.

Dar „grăbiții“ actuali sunt de multe feluri. Dacă-i urmărim bine, vom constata, la fiecare, pasiuni variate. Astfel, unii care nu mai au ce face cu banii strânși, își cumpără și se plimbă cu motocicletă, deși poate pe piață dispun — în mod camuflat, natural — de unul sau chiar două taxiuri. Ca și când mașinile și motocicletele nu ar fi de mai mare folos neamului, în altă parte.

Nu fac, Doamne ferește, aluzie la nimeni. Citez numai, la întâmplare, unul din faptele diverse nenumărate găsite în activul „grăbiților“ de azi.

Din lumea largă

Spanacul oprește căderea părului

Noi cercetări făcute asupra vitaminei G, care se găsește în cantități mari în spanac, au arătat că este vorba de o substanță care produce sânge, ocupând primul loc printre toate alimentele în ce privește conținutul de fier. Vitamina G întârște îndeosebi terenul nutritiv al pielii, iar unde lipsește se ivește ca urmare o stagnare a creșterii și o îmbătrânire timpurie a pielii. În același timp se produce o cădere a părului crescândă. Deci cine mănâncă mult spanac, rămâne tânăr și pletos.

Greutatea bărbaților

În genere bărbații între 40 și 60 de ani sunt mult mai grei decât bărbații între 20 și 35 ani. Greutatea normală și greutatea medie s'ar afla în raport numai atunci când toți oamenii s'ar asemăna din punct de vedere matematic. Greutățile medii sunt identice cu greutatea normală numai dacă este vorba de oameni normali. Realitatea însă este alta. O apropiere de realitate și obținerea unei formule pentru toate timpurile este posibilă, dacă se ține seama și de măsurile de lățime și de grosime. S'a constatat astfel că pentru lungimile de corp de 160-180 cm. numai 32% de bărbați între 40 și 69 ani corespund normei. Majoritatea bărbaților peste 40 ani depășesc media greutateii.

Ce aspect aveau Hunii?

Interesanta problemă a aspectului Hunilor a fost cercetată de către profesorul von Eickstedt. Pe baza izvoarelor chinezești se cunosc locuințele și felul de traiu al „hsiungnu-ilor. Aceștia aparțin celui grup de rasă mongolică foarte specializată, care trăiește în Mongolia, în stepele Gobi. Stratul conducător al popoarelor hunice și a altor popoare cuceritoare de mai târziu parvenind din același spațiu, trebuie să ni-l imaginăm cu aspectul torțușilor sau chalcha-ilor de astăzi. Acest fapt este confirmat de descrierile lui Priscus Rhetor asupra apariției lui Attila și descrierile asupra prizonierilor mongoli, pe care i-a văzut la Viena după 1241 Yvo de Narbonne. Pe baza imaginilor și descrierilor personalităților impozante ale mongolilor chalcha, făcute de Consten în timpurile noastre, putem reconstrui fără dificultate tipul personalităților istorice parvenite din acele tipuri de popoare. Deoarece însă acest conducător se antura de numeroase persoane din Asia de Vest și din Europa, aliați și supuși, nu este de mirare că vom găsi printre Hunii și popoarele cuceritoare de mai târziu, apărute în Europa, și reprezentanții ai altor rase, de pildă ai rasei nordice.

Din lumea largă

Locomotiva de război germană

Din Reich aflăm acum câteva date pe cât de interesante pe atât de surprinzătoare asupra construcției locomotivei germane de război. După greua iarnă a anului 1941/1942 s'a dat cunoscutul ordin al Fuehrerului de a se mări producția de locomotive. Un comitet anume constituit a dat ordin industriei, de a atinge cu orice preț, până la sfârșitul anului 1944, un număr maxim de locomotive construite lunar. După cum s'a comunicat acum, numărul cerut a fost atins deja în luna Iulie. Aceasta a fost posibil, fiindcă numărul tipurilor de locomotive a fost redus dela 119 la 13 și, în plus, prin introducerea a noi metode de lucru, producția a fost considerabil simplificată. O expoziție mobilă a „comitetului central de locomotive” poartă grijă ca firmele străine încorporate pentru fabricarea pieselor speciale să fie în mod curent instruite asupra problemelor principale în legătură cu producția.

Din minunile magnetismului

Știința germană a creat cel mai puternic magnet existent, în care o bobină obișnuită este prevăzută cu un inel supraconducător, răcit cu hidrogen lichid. Așa numita supraconductibilitate, care nu opune nicio rezistență la trecerea curentului electric, ia naștere la temperaturile foarte scăzute din apropierea lui zero absolut (minus 273 grade Celsius). În acest inel răcit cu hidrogen lichid curentul de inducție, provocat de curentul de excitație, se scurge ca și un curent continuu. Aceste cercetări își vor găsi într-o zi, în mod sigur, aplicarea lor practică. Mai departe s'a reușit în Germania să se producă magneți de oțel, care pot susține până la 3500 ori greutatea lor proprie. Oțelurile inventate pentru acești magneți s'au obținut printr-un procedeu special, fiind încălzite întâiu la o anumită temperatură, iar după aceea sunt răcite sub influența unui puternic câmp magnetic al unui magnet permanent.

Grădinițe de copii temporale în timpul recoltei

Pentru a veni în ajutorul soțiilor agricultorilor germani, care mai ales astăzi când cea mai mare parte a bărbaților este pe front, rămânând acasă numai cei bătrâni, femele și copiii, au de muncit din greu pentru a strânge recolta la timp, asigurând astfel aprovizionarea populației din patria sa și a soldaților de pe fronturi ce luptă pentru familiile lor, au fost amenajate pe întregul teritoriu al Reichului 11.000 grădinițe de copii pe tot timpul strângerii recoltei. În aceste

grădinițe sunt astăzi ocrotiți aproximativ 350.000 copii de țărani și muncitorii agricoli, făcând astfel posibil ca mamele lor să-și poată vedea liniștite de treburi, fără de a mai avea și grija copiilor pe care îl știu în bună pază.

De altfel, astfel sau asemănătoare grădinițe de copii există în mare număr și în orașe, unde sunt ocrotiți copiii muncitorilor din industria de război. Se asigură prin aceste măsuri de primă necesitate socială, munca mamelor în folosul patriei.

Dramatica soartă a inventatorului elicei de vapor

Zilele acestea s'au împlinit 150 de ani dela nașterea lui Joseph Ludwig Ressel, inventatorul elicei pentru vase. După ce a studiat la Universitatea din Viena mecanica, fizica și chimia, a fost funcționar naval la Trieste unde, după multe încercări, reuși să construiască o elice propulsoare pentru vasele cu aburi, ceva necunoscut până acum. Multă vreme n'a găsit pe nimeni care să-l finanțeze invenția. În 1827 căpătă în sfârșit permisiunea oficială de construcție și găsi chiar un sprijinitor, deși nimeni nu-l lua în serios. Dar steaua rea a lui Ressel a vrut ca o întâmplare tragică să-l arunce în întuneric geniala descoperire. La 1 Iulie 1829 prima elice de vapor, construită în Stiria, fu montată la Trieste vasului „Civetta”. Vasul porni cu o viteză de 6 mile marine pe oră. Și deodată se opri, fiindcă o țevă a mașinei cu aburi se topise. Ar fi fost de ajuns câteva ore pentru reparație. Dar poliția din Trieste interzise orice încercare, mai ales din cauză că se temea de dificultăți cu o armatorie engleză care vedea în elicea lui Ressel o primejdioasă concurență. Finanțatorii dsdură pe Ressel în judecată. După proces Ressel plecă la Paris unde, pentru a se putea întoarce în patrie, își vându patentul pe 1.000 de franci. În 1840 apărui în portul Trieste un vas englez care avea o elice, în locul zburătorilor de până atunci. Ressel trebuia să privească cu amărăciune, neputincios. Când după 20 de ani utilizarea elicei devenise generală, amiralitatea britanică iustitui un premiu de 20.000 lire sterline pentru cel care ar putea dovedi că el este inventatorul. Ressel s'a adresat amiralității, dar cu tot sprijinul din partea Arhiducelui Max, comandantul suprem al marinei austriece, nu primi niciun răspuns. Premiul fu acordat unor „inventatori” englezi.

Generațiile de mai târziu au recunoscut dreptatea lui Ressel. În 1862 Școala Politehnică din Viena l-a înălțat o statue în fața intrării.

Adunarea generală a Despărțământului „ASTRA”-Brașov

CONVOCARE

Membrii Despărțământului central județean „Astra” Brașov sunt convocați în adunare generală ordinară în ziua de 19 Septembrie 1943 în comuna Brancentru, Sala Asociației Profesorilor Secundari

ORDINEA DE Zi:

La ora 11.30

Cuvânt de deschidere, rostit de Dr. Nicolae Căliman, președintele despărțământului Brașov.

— Salutul satelor brănene, de Dr. Aurel Stoian, președintele despărțământului „Astra”-Bran.

— Inscrierea delegaților celorlalte organizațiuni ale „Astrei” din județul Brașov.

— Alegerea a trei verificatori ai procesului verbal.

— Raportul general al despărțământului „Astra”-Brașov pe anul 1942-43.

— Raportul de casă pe anul 1942.

— Raportul censorilor pe anul 1942-43.

— Votarea bugetului pe anul 1943.

— Descărcarea comitetului de gestiunea anului 1942.

— Alegerea a trei censori pe anul 1943.

— Propuneri și interpelări.

— Inchiderea adunării.

La ora 14 (2 după masă)

Program cultural

O șezătoare ardeleană de prof. Iorgu Gane.

— Coruri naționale și patriotice, executate de corul Uzinelor „Astra” de sub conducerea prof. Niculescu.

— Declamații.

— Concurs de port și joc brănean. (Vor participa toate comunele brănene).

— Expoziție de copii între 2 și 5 ani.

Celelalte amănunte, în legătură cu această adunare generală, au fost publicate în nr. 67/1943 al „Gazetei Transilvaniei”, cu singura modificare, că ședința administrativă se va ține la ora 11.30 (imediat după slujba bisericească) iar programul cultural va începe la ora 14.

Din ședința Comitetului „Astrei”, Brașov ținută în ziua de 7 Septembrie 1943.

Președinte,
Dr. N. Căliman

Secretar,
Ion Colan

Notă.

În conformitate cu Statutele și Regulamentul „Astrei” propunerile și interpelările vor fi înaintate biroului „Astrei”, în scris, înainte de trei zile de data adunării generale. În caz contrar nu vor fi luate în considerare.

Adunarea „Asociațiunii” dela Sibiu Convocare

În înțelesul art. 22 din Statute se convoacă membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român — Astra” la

ADUNAREA GENERALĂ

ce se va ține în zilele de 25 și 26 Septembrie 1943, în Sibiu.

Programul Adunării¹⁾

Sâmbătă, 25 Septembrie 1943, în sala cea mare a Prefecturii județului:

Ora 16: Ședința reprezentanților despărțământelor cu următoarele 2 referate:

1. Organizarea cercului cultural. Referent: Dr. Octavian Lupaș, secretarul desp. central județean Arad.

2. Contribuția „Astrei” la propășirea noastră economică. Referent: Dr. Gheorghe Dragoș, prof. Brașov.

Ora 20: Ședința comitetului central (în sala de ședințe a comitetului)

Duminică, 26 Septembrie 1943, în sala cea mare a Prefecturii județului:

Ora 10: Participarea la serviciul divin în bisericile românești.

Ora 11: Ședința I-a (în sala cea mare a Prefecturii județului) cu următoarea ordine de zi:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central.

2. Alegerea comisiunilor pentru: a) Examinarea raportului general; b) Inscrierea membrilor noul; c) Examinarea propunerilor intrate în termen regulamentar.²⁾

Ora 12: Ședința II-a:

1. Rapoartele comisiunilor, al comitetului de cenzori despre verificarea socotelilor „Asociațiunii” pe anul 1942, precum și asupra proiectului de buget pe anul 1944 al „Asociațiunii”.

2. Fixarea locului și datei pentru adunarea generală din anul 1944.

3 Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Sibiu, la 6 Septembrie 1943.

p. Președinte:
Gheorghe Moga m. p.

Secretar:
Nicolae Băilă m. p.

¹⁾ Această adunare va avea numai un caracter administrativ.

²⁾ Eventuale propuneri vor fi înaintate în scris, prezidiului Asociațiunii, Strada Șaguna Nr. 6, cu cel puțin 8 zile înainte de adunarea generală.

Primăria Municipiului Brașov

Ad. Nr. 17948/1943.
Domeniul Silvic.

Publicație de licitație

În ziua de 25 Septembrie 1943 ora 10 se vor vinde prin licitație publică la Primăria Municipiului Brașov parcele din terenul parcelat la Timișul de Sus, proprietatea municipiului Brașov.

Caletul de sarcini se poate vedea în orele de serviciu la Domeniul Silvic al Primăriei Brașov.

Brașov, la 6 Septembrie 1943.

Primar:
ss. Dr. N.G.V. Gologan

Secretar General:
ss. Dr. Șt. Popovici

Șeful Domeniului Silvic
Ing. Inspector General Silvic:
ss. C. Moarcăș

Publicațiune

În conformitate cu dispozițiunile art. 88 și 89 din legea contabilității publice și în baza ordinului Insp. Reg. de Poliție Ploiești Nr. 106668 din 31 August 1943, se aduce la cunoștința publică că, în ziua de 5 Octombrie 1943, orele 10 a. m. urmează a se vinde prin licitație publică cantitatea de 112 kgr. rachiu de piersici, ce se află confiscată și depozitată la această chestură.

Licitația va începe dela prețul de 500 lei sticla de 1 kgr.

Chestorul Poliției Brașov:
Ciurea Ion

Dactilograf (ă) să cunoască perfect germana și româna caută urgent Fabrica de Hârtie Letea Bacău.

Salariu 20.000 lei, plus locuință, încălzit și luminat. Oferta și copile de pe acte vor fi adresate Direcțiunii Fabricicii Bacău.

De vânzare un costum sport în stare foarte bună. Adresa la ziar.

Reintors din concediu

Doctorul ARITON

medic primar la Spitalul Mărzescu își rela consultațiunile în Str. N. Iorga No. 22

Bucătăreasă La internatul Liceului de fete „Principesa Elena” din Brașov, este vacant postul de bucătăreasă; condițiunile de primire se pot vedea la cancelaria școlii între orele 8-1 și 4-6.

S'a pierdut livretul militar No. 459 matr. pe numele IONIȚA ION Ctg. 1924 pe care îl declar nul.

Tipografia „Astra” Brașov

caută

ucenici români

Sanatoriul Dr. Dogariu

Chirurgie — boli de femei și nașteri.

Secția chirurgie (operații) condusă de Dr. VASILE DOGARIU medic operator.

Secția boli de femei și nașteri condusă de Dr. PETRE BORGEA, fost asistent universitar, ginecolog-mamoș.

B R A Ș O V
STR. GENERAL AVERESCU 11
Telefon 3602

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astrei” Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12).

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Din partea Primăriei Municipiului Brașov primim următoarele:

„Avem onoarea a vă face cunoscut că am dispus să vi se ordonânțe suma de Lei 25.000 subvenție pe exercițiul în curs“.

Când nu ceri și ți se dă dintr'un îndemn care pornește din tine, gestul capătă și o semnificație morală. Iată pentru ce cu atât mai mult mulțumim Primăriei Municipiului, socotind darul și ca o apreciere a „Gazetei Transilvaniei“.

Camera de Industrie și Comerț, Brașov, sub titlul: ajutor și pentru inserarea publicațiilor ei 12.000
Nicolae Alexandrescu, Brașov 600
Ioan Simionescu, comerciant,
Gara-Făurei, jud. Brăila 500
Bucșa Gheorghe, Fabrica de Celuloză, Zărnești 500
Dir. Ștefan Pantea, Chișinău 500

Se distribuie 10 kg. făină albă de persoană

Se aduce la cunoștința locuitorilor de pe teritoriul Municipiului Brașov, că începând cu data de Joi, 23 Septembrie și până la 1 Noembrie 1943, se distribuie pe bonul din cartela individuală Nr. 2, câte 10 kg. de făină albă de persoană.

Acest stoc se distribuie conform deciziei ministeriale și va fi păstrat de fiecare familie pentru cazuri de forță majoră, când Primăria nu ar fi în măsură a distribui făină pentru pâine, sau nevoi gospodărești.

Se atrage atențiunea, că acei care nu își vor ridica făina în termen, nu vor mai putea reclama acest stoc în viitor.

Distribuirea se face prin băcăniile din sectorul respectiv și prăvăliile de făină.

Serbarea sporturilor

Serbarea „zilei sporturilor“ va avea loc, în ziua de 19 Septembrie 1943, pe Stadionul Municipal, cu un program special sportiv și care va începe la ora 9 dimineața.

Se preschimbă permisele pentru autovehicole

Se aduce la cunoștința tuturor proprietarilor de autocamioane, autodube, autocisterne cu remorchele acestora, autobuze, că permisele pe baza cărora circulă în prezent urmează a se preschimba.

Pentru aceasta toți particularii, instituțiile de stat, întreprinderile comerciale, societățile particulare sau comerciale de orice fel, etc., proprietarii de autovehicole admise la circulație, vor cere de îndată preschimbarea permiselor prezentând următoarele acte:

a) o cerere, b) tabel de autovehicole pentru care se cere preschimbarea permiselor, c) fotocopia citibilă a permisului actual pe baza căruia circulă fiecare mașină, d) fotocopia actului de cărușie publică (care posedă), e) o declarație în care proprietarul arată că a verificat datele referitoare la marca mașinei, Nr. de motor, sașiu, și că sunt reale.

Cererile împreună cu actele de mai sus se primesc până la data de 20 Sept. 1943 și se vor depune la chestura Poliției — Biroul Circulației. — Cererile nedepuse în termen nu vor fi soluționate, iar dela 30 Oct. 1943 actualele permise de circulație rămân anulate.

Prezentul comunicat nu se referă la autoturisme și taximetre care circulă mai departe pe baza vechilor permise.

Partid fascist republican

După eliberarea d-lui Mussolini care a produs o mare surpriză chiar în cercurile britanice, situația din Italia s'a schimbat din nou. Aceasta numai în ce privește dezordinile care în ultima vreme dădeau orașelor italiene un aspect revoluționar. Din punct de vedere politic Italia a revenit la forma de guvernământ care a condus-o timp de 21 de ani. Noul partid poartă însă numele de republican, așa cum reiese din Ordinul de zi Nr. 2 adresat de d-l Mussolini popoului italian. Faptul că însuși Regele-Împărat și Mareșalul Badoglio care au cerut capitularea, s'au refugiat pe un teritoriu ocupat de Anglo-Americanii și au cerut protecția Londrei, limpește dela început acțiunea noului guvern prezidat de Mussolini, acțiune care se desfășoară în cadrul vechilor principii fasciste.

Privitor la felul în care a fost eliberat Ducele Mussolini, presa de pretutindeni s'a ocupat pe larg. S'a aflat astfel că Mussolini urma să fie predat Anglo-americanilor. Pentru aceasta domiciliul său a fost stabilit în masivul Gran Sasso, înalt de 2900 metri, unde era păzit de o secție de carabinieri care primiseră ordinul să asasineze pe Duce în cazul unei încercări de eliberare.

După eliberarea Duceului și întorsătura pe care au luat-o evenimentele din Italia, se pune întrebarea dacă cele 13 puncte ale capitulării mai pot fi îndeplinite de Mareșalul Badoglio, în momentul de față. Dacă analizăm condițiile capitulării se ajunge la următorul rezultat: Italia, Corsica și Dodecanezul n'au putut fi predate, de fapt, aliaților, așa cum prevedea punctul 6. Aliații se străduiesc acum să pună mâna singuri pe aceste teritorii. Nici punctul 7 n'a putut fi satisfăcut, căci armata italiană n'a apărut porturile și aerodromurile până la predarea lor Anglo-americanilor, ci ele se află în stăpânirea Germanilor. Punctul 3 din actul de capitulare prevede eliberarea tuturor prizonierilor și internaților englezi și americani. Această obligație nu mai poate fi respectată deoarece Mareșalul Badoglio nu mai dispune de nici un prizonier. Singurul punct respectat este acela privitor la predarea flotei. În adevăr flota italiană s'a predat în cea mai mare parte, în afară de flota comercială care a rămas în porturi. Aviația italiană n'a putut nici ea să se predea deoarece aproape nu mai există, iar cea existentă era încadrată în aviația germană al cărui comandament singur dispunea de aprovizionarea cu benzină. Singurul rezultat ar fi „satisfacerea mareșalului Stalin prin crearea celui de al doilea front“. La Berlin se precizează însă că ținerea în șah a mari mase de trupe germane și deci slăbirea frontului de răsărit, nu constituie o reușită deoarece frontul de Est nu se resimte din această cauză.

Aceasta fiind situația, se poate din nou sublinia că despre o apropiată invazie de proporții mari în Europa nu poate fi vorba deocamdată. Pentru o astfel de invazie, cu scopul de a recuceri teritoriile ocupate de Germani, aliații ar trebui să dispună — după calcule făcute de specialiști militari — de cinci și chiar de zece ori mai multe trupe de elită decât dispun astăzi. Este drept, în urma capitulării Italiei aliații au găsit o poartă deschisă în Calabria, Apulia și la Salerno. În prezent partea de Sud a peninsulei nu este apărată, de unde și succesele de ordin militar ale aliaților. Cu totul altfel se prezintă situația acolo unde trupele germane au trecut la contraatac, cum este cazul la Salerno, unde aliații au fost împinși pe o fâșie de pământ și dacă trupele anglo-americane nu vor primi întăriri soarta trupelor debarcate este pecetluită. În

trebarea care se pune cu privire la noi debarcări în Balcani și Dodecanez are un singur răspuns: aliații își dau seama de împrăștierea forțelor lor și deci de ineficiența debarcărilor. Se poate însă ca pregătirile din Mediterana să determine pe aliați la o acțiune decisivă înainte ca pe frontul de răsărit vremea rea să stânjenească ofensiva sovietică.

Deocamdată atenția lumii politice este îndreptată asupra activității pe care o va desfășura partidul fascist republican. El și-a început activitatea prin:

Ordinele de zi date de Duce,

care sunt în număr de cinci și al căror conținut este următorul: „Începând de astăzi, 15 Septembrie 1943, lau din nou conducerea supremă a fascismului în Italia.

— Numesc pe Alessandro Pavolini secretar provizoriu al partidului național-fascist, care începând de astăzi se va numi partidul fascist republican.

— Ordon ca toate autoritățile militare, politice, administrative și ale instrucțiunii, precum și toate celelalte care au fost scoase din funcțiunile lor de către guvernul capitulării, să-și rela imediat funcțiunile.

— Ordon restabilirea imediată a tuturor ofițerilor partidului, cu următoarele sarcini: a) armata germană, care luptă pe pământul italian, împotriva adversarului comun, trebuie să fie ajutată camaradereste; b) poporul trebuie să fie asistat imediat în mod efectiv, din punct de vedere moral și material; c) trebuie examinată atitudinea pe care au avut-o membrii partidului față de lovitura de stat a capitulării și a dezordinii și trebuie pedepsiți în chip exemplar lași și trădători!

— Ordon restabilirea tuturor asociațiilor și secțiilor speciale ale militanților voluntare pentru siguranța națională.

În urma acestor ordine de zi semnate de d-l Mussolini, se așteaptă ca acesta să se adreseze popoului italian la radio...

Colaborarea națiunilor după războiu

Din Amsterdam se transmite o știre aflată la Washington cu privire la discursul rostit de d-l Cordell Hull, secretarul departamentului de externe al Statelor Unite. Discursul a fost radiodifuzat și din el se desprinde felul în care este dorită cooperarea internațională de după războiu.

D-l Cordell Hull a constatat că, pentru a se dobândi victoria, națiunile unite ar fi îndeplinit acțiuni imense. D-sa a subliniat că Statele Unite își dublează eforturile și că toți aliații își vor da seama despre cele ce sunt în joc acum și în viitor. Vorbind despre principiile pe care ar urma să se bazeze viitoarea colaborare a popoarelor, d-l Cordell Hull a declarat că toate popoarele care, respectând opinia omnirii, s'au arătat demne de a asuma răspunderi, vor fi chemate să se bucure de libertate. Națiunile atât timp cât respectă drepturile altor națiuni, mal au dreptul să nu mai suporte imixțiuni venite din afară, în propriile lor chestiuni. Va mai fi necesar să se lase la o parte discriminările de ordin economic. Cooperarea tuturor națiunilor în spiritul unei bune vecinătăți, conforme cu principiile libertății, egalității și dreptății, este cea mai eficace metodă pentru a se favoriza propășirea politică, economică, socială și culturală a tuturor națiunilor.

D-l Cordell Hull și-a terminat cuvântarea dând precizuni cu privire la

de Mardare Mateescu

formele și funcțiunile unei organizațiuni internaționale așa precum și o închipue d-sa pentru viitor.

Mersul războiului

Deși activitatea diplomatică este în plină frământare, iar situația din Italia părea că influențează anumite state din Europa și chiar pe Japonia, totuși războiul este dus cu o înverșunare crescândă. Turcia și-a manifestat din nou dorința de neutralitate, Japonia a declarat că pactul tripartit își menține ființa, iar noul guvern bulgar, în fruntea căruia se află d-l Dobro Bojiloff, a declarat că Bulgaria se va apăra nu numai împotriva unei invazii anglo-americane ci și împotriva forțelor sovietice. În timp ce sunt făcute aceste declarații categorice, trupele germane reușesc să se desprindă de pe anumite poziții după ce bine înțeles au provocat trupelor sovietice pierderi care întrec valoarea terenului cucerit. Astfel, după evacuarea localității Mariupol, trupele germane dau lupte grele de apărare la Vest și Nord de oraș cu puternice forțe sovietice de tancuri. La Sud-Vest de Bordecovo, forțele blindate germane au continuat atacul cu scopul de a încercui vârful ofensiv al forțelor sovietice. Ultimul comunicat arată că intervenția blindatelor germane și-a ajuns scopul și că numeroase forțe sovietice au fost nimicite, ele neputând să se desprindă din încercuirea germană. La Novorossisk, luptele de nimicire continuă.

La Vest de Harcov au fost respinse numeroase atacuri sovietice. Intreprinderile Vorskla și Psiol, în regiunea situată la Nord-Vest de Harcov, frontul este foarte dantelat, datorită mișcărilor ordonate și elastice ale forțelor germane. Atacul dat în această regiune a avut de scop străpungerea frontului german. El n'a reușit. Săptămâna aceasta este a 11-a de când a început ofensiva sovietică de vară.

În regiunea Salerno (Italia) s'a produs, în ultimele 2 zile, o schimbare radicală. Deși aliații au fost în număr mare, iar materialul de războiu a fost considerabil, trupele germane au obținut o victorie care va avea urmări.

Trupele americane se revarsă spre coastă și se grăbesc spre vapoarele de îmbarcare. În aceste condiții situația pozițiilor deținute de trupele engleze din sectorul Salerno-Amali este precară. Cercurile germane compare lupta dela Salerno cu înfrângerile dela Dunkerque și Dieppe.

Aviația a bombardat localități din Estul Europei, provocând pagube și victime în rândurile populației civile. Aviația germană a fost activă pe frontul de răsărit și Italia.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TEL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astei“ din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200